

IEVADRAKSTS

ECB Padome 2005. gada 7. jūlija sanāksmē nolēma nemainīt minimālo pieteikuma procentu likmi Eurosistēmas galvenajām refinansēšanas operācijām (2.0%). Arī aizdevumu iespējas uz nakti un noguldījumu iespējas procentu likme netika mainīta (attiecīgi 3.0% un 1.0%).

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome secināja, ka, ņemot vērā pašreizējās vidējā termiņa cenu stabilitātes perspektīvas, monetārās politikas nostāja ir atbilstoša. Tāpēc Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Procentu likmes euro zonā visās termiņu grupās vēsturiskā skatījumā ir zemas gan nominālajā, gan reālajā izteiksmē, tādējādi nepārtraukti veicinot ekonomisko aktivitāti. Padome apstiprināja, ka turpinās rūpīgi sekot visiem faktoriem, kas var ietekmēt šo vērtējumu, saglabājot piesardzību attiecībā uz iespējamu vidējā termiņa cenu stabilitātes risku rašanos.

Sākot ar tautsaimniecības analīzi, jaunākie ekonomiskās aktivitātes rādītāji euro zonā apstiprina, ka izaugsme joprojām ir zema. Augstās naftas cenas, kas turpina pieaugt, šķiet, īpaši ietekmē pieprasījumu un uzticēšanos. Pamatojoties uz pašlaik pieejamo informāciju, salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauguma temps šā gada 2. ceturksnī gaidāms zemāks nekā 1. ceturksnī (0.5%). Pieejamie dati joprojām ir atšķirīgi. Redzama dažu jaunāko rādītāju neliela izaugsme, tomēr pagaidām nav nekādu pazīmju, ka jau sākusies stabilāka ekonomiskās aktivitātes atveseļošanās. Vienlaikus tālākā skatījumā nākotnē joprojām ir norādes, kas liecina par iespējamu pakāpenisku ekonomiskās aktivitātes uzlabošanos euro zonā. Runājot par iekšējiem faktoriem, ļoti labvēlīgajiem finansēšanas nosacījumiem, pašreizējam stabilajam uzņēmumu peļņas pieaugumam un tālākam uzņēmumu efektivitātes kāpumam vajadzētu stimulēt ieguldījumus. Patēriņa pieaugumam galvenokārt vajadzētu attīstīties atbilstoši gaidāmajām izmantojamo ienākumu norisēm. Runājot par ārējiem faktoriem, globālā pieprasījuma tālākai izaugsmei un euro zonas cenu konkurētspējas uzlabojumiem vajadzētu veicināt euro zonas eksportu. Šis novērtējums saskan ar pieejamām prognozēm un iespēju aplēsēm.

Pamatscenārijs izaugsmes veicināšanai joprojām ir lielā mērā nenoteikts. Kopumā jāsecina, ka tautsaimniecības attīstības riski ir lejuvērsti, un tie lielākoties saistāmi ar

ilgstοši augstajām naftas cenām, euro zonā valdošo zemo konfidences līmeni un globālo nesabalansētību.

Cenu attīstības jomā saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi SPCI gada inflācija jūnijā bija 2.1% (maijā – 1.9%). Gaidāms, ka turpmākajos mēnešos SPCI gada inflācija svārstīsies ap pašreizējo līmeni un līdz 2005. gada beigām nesaruks zem 2%. Šī perspektīva galvenokārt atspoguļo nesenās naftas cenu pārmaiņas, kas Eurosistēmas ekspertu 2005. gada jūnija makroekonomisko iespēju aplēsēs tika vērtētas kā augšupvērstas inflācijas risks. Tomēr algu kāpums pēdējos ceturkšņos joprojām bijis ierobežots, un, ņemot vērā mēreno tautsaimniecības izaugsmes tempu un vājo darba tirgu, jādomā, ka šī tendence pagaidām saglabāsies. Joprojām nav būtisku pierādījumu, ka euro zonā veidotos iekšzemes inflācijas spiediens.

Vienlaikus šā inflācijas scenārija augšupvērstie riski pamato rūpīgas uzraudzības nepieciešamību. Šie riski galvenokārt saistās ar naftas cenu attīstību un tās spēju izraisīt netiešas sekas, kuru pamatā ir ar darba samaksu un cenu noteikšanu saistītas norises. Ir ļoti svarīgi, lai sociālie partneri turpinātu pildīt savas saistības. Turklāt, vērtējot pašlaik pieejamās inflācijas iespēju aplēses, jāņem vērā nenoteiktība, kas saistīta ar administratīvi regulējamo cenu un netiešo nodokļu turpmāko attīstību.

Aplūkojot inflācijas prognozes vidējā un ilgākā termiņā, novērtējuma pamatā ir arī monetārās analīzes rezultāti. Atbilstoši attīstībai kopš 2004. gada vidus monetārais pieaugums un kredītu apjoma kāpums euro zonā joprojām ir spēcīgs. Zemo procentu likmju stimulējošā ietekme joprojām ir dominējošs monetāro attīstību veicinošs faktors, ko atspoguļo M1 pieauguma stabilitāte un privātajam sektoram izsniegto aizdevumu apjoma dinamiskums. Saskaņā ar visiem ticamajiem rādītājiem likviditāte joprojām ir augsta. Kopumā monetārās norises liek piesardzīgi izturēties pret cenu stabilitātes augšupvērstiem riskiem vidējā un ilgā termiņā.

Apkopojot minēto, tautsaimniecības analīze apstiprina, ka iekšzemes inflācijas spiediens euro zonā vidējā termiņā joprojām ir ierobežots, turpretī īpaši naftas cenu attīstība ietver nelielu augšupvērstu cenu attīstības pamatscenārija korekciju. Monetārā analīze norāda uz cenu stabilitātes riskiem ilgākā termiņā. Kopumā no diviem pīlāriem iegūtās informācijas savstarpējā salīdzināšana liecina, ka jāturpina ievērot piesardzību, lai saglabātu inflācijas gaidu atbilstību cenu stabilitātei. Panākot, ka vidējā termiņa inflācijas gaidas noteikti

paliek cenu stabilitātei atbilstošā līmenī, monetārā politika sniedz būtisku ieguldījumu tautsaimniecības izaugsmes atveseļošanā.

Piesardzīga fiskālā politika varētu būtiski veicināt konfidenci euro zonā. Noslēgušās diskusijas par Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumu pārskatīšanu. Šo noteikumu stingra īstenošana ir būtiska, lai nodrošinātu efektīvu fiskālās politikas koordinēšanu un disciplīnu. Tas ir vēl svarīgāk, jo joprojām stingri jāvēršas pret pašreizējo fiskālo deficītu un fiskālā deficīta prognozēm dažās euro zonas valstīs. Vairākos gadījumos šis deficīts izraisa ne vien parāda koeficienta pieaugumu, bet arī neatstāj drošības rezervi īstermiņa budžeta pasākumu veikšanai nelabvēlīga scenārija gadījumā. Šajā sakarā Padome atkārtoti iepriekšējos uzaicinājumus nodrošināt valdības finanšu statistikas ticamu apkopojumu un pārskatu sniegšanu laikus, jo vairākas valstis informējušas par būtiskiem agrāko valsts budžeta deficīta un valsts parāda datu labojumiem.

Visbeidzot – to vairākkārt uzsvērusi Padome – steidzami nepieciešami noteikti un visaptveroši strukturālo reformu pasākumi, kas vērsti uz dinamiskāku un konkurētspējīgāku Eiropas tautsaimniecību ar elastīgiem darba un preču tirgiem. Šādu pasākumu galvenais mērķis ir risināt nepārtrauktas problēmas, kas saistītas ar globalizācijas attīstību, straujo tehnoloģiju maiņu un iedzīvotāju novecošanu, un kopumā nodrošināt lielāku izturību pret satricinājumiem. Šīs problēmas raksturīgas ne tikai euro zonai. Taču veiksmīgas strukturālās reformas arī palīdzētu veicināt pielāgojumu procesus euro zonā. Īpaši tās ļautu dalībvalstīm ar zemākiem tautsaimniecības izaugsmes un darba vietu radīšanas rādītājiem vai ilgstoši augstu inflāciju sasniegt labākus rādītājus nākotnē. Runājot par pašreizējām izaugsmes un inflācijas atšķirībām euro zonā, pieejamie dati rāda, ka izaugsmes un inflācijas tempu izkliede euro zonā būtībā neatšķiras no ASV rādītājiem un nav palielinājusies kopš 1999. gada. Taču, ja izaugsmes vai inflācijas atšķirības nav izraisījuši izlīdzināšanās procesi vai pagaidu faktori, strukturālās reformas ir vēl vairāk nepieciešamas, lai veicinātu ekonomisko sniegumu un pielāgojumu procesa elastīgumu.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā iekļauti trīs raksti. Pirmajā rakstā aplūkots SPCI jēdziens, apspriestas tā īpašības un pieredze, kas gūta darbā ar šo patēriņa cenu indeksu. Otrajā rakstā risināti jautājumi par strukturālo reformu īstenošanu saistībā ar Lisabonas stratēģiju un tās atsākšanu pēc Eiropas Padomes 2005. gada martā veiktā vidusposma pārskata. Visbeidzot, trešajā rakstā aplūkota ECB kopš 2003. gada sākuma apkopotās

saskaņotās statistikas izmantošana saistībā ar MFI piemērotajām euro denominēto noguldījumu un kredītu procentu likmēm.